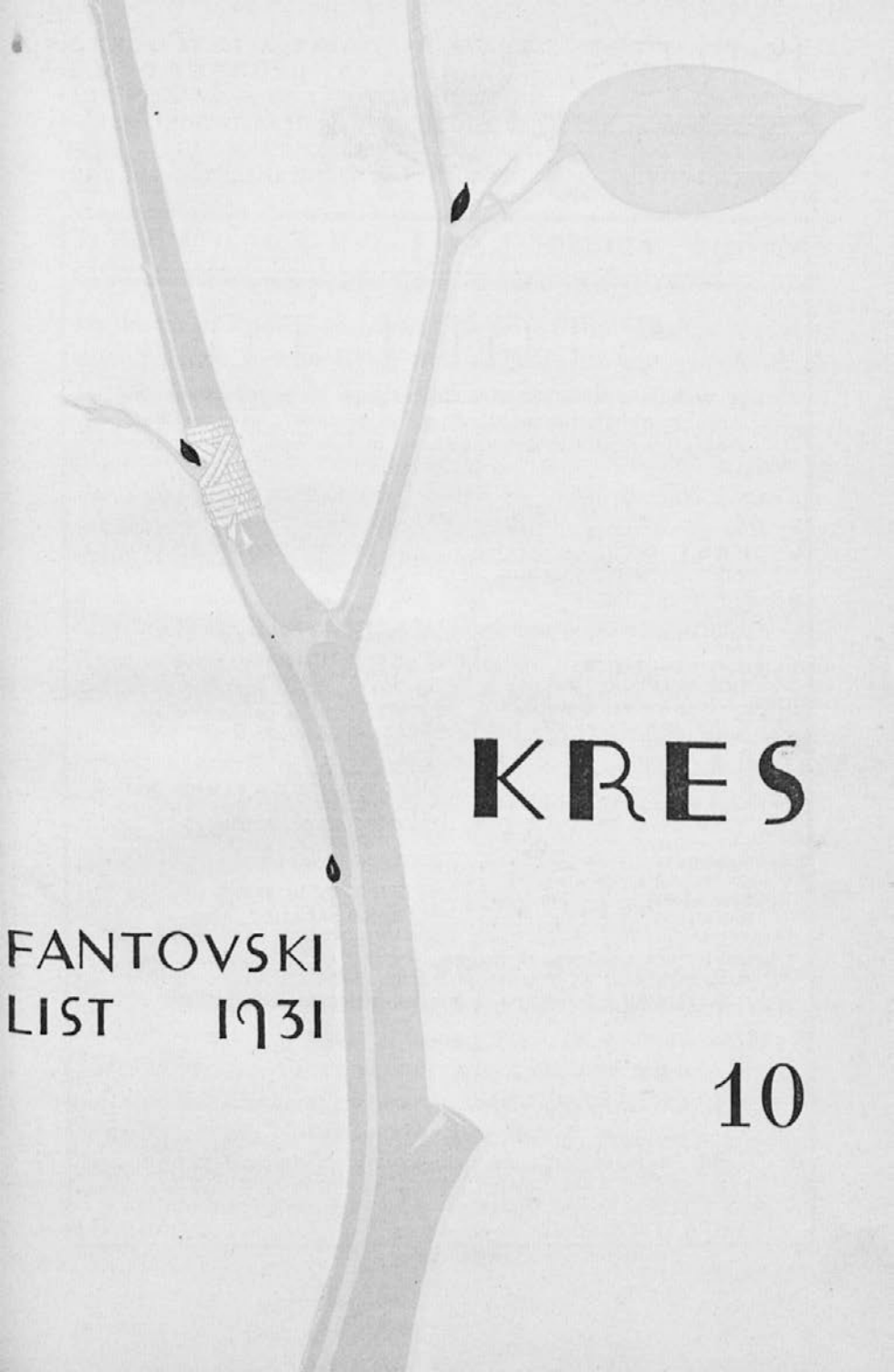

FANTOVSKI
LIST 1931

KRES

10

KRES

UPRAVA FANTOVskega LISTA »KRES«
:: LJUBLJANA, LJUDSKI DOM. ::
NA TA NASLOV NAJ SE NAROČA IN PLA-
ČUJE LIST TER POŠILJAJO ROKOPISI IN
SPLOH VSA DRUGA SPOROČILA. — CENA LISTA 25 DIN. — TELE-
FONSKA ŠTEV. 34-98. — RAČUN POSTNE HRANILNICE 15.521.

ALI ZE IMAS KRASNO KNJIGO

STORI TO

ki vsebuje praktična navodila za lepo vedenje? Vsakemu fantu je knjiga nujno potrebna, da bo vedel, kako se mora obnašati v družbi in doma, na cesti in v dvorani, v govorjenju in pri pisanju.

V S E B I N A

PRVI DEL

KAKO SE MLADEC VIDE

SNAGA

NOSA

RED

DRŽA

POZDRAVLJANJE

PREDSTAVLJANJE

RAZGOVORI Kako in kaj govorimo
Ne bodimo nadležni
Občevanje z odraslimi
S tovariši
Z mlajšimi dečki
Z dedicami
S sovražniki in nasprotniki
Občevalne lastnosti mladca

PRI JEDI

NA OBISKU

NA POTOVANJU

PRI IGRI

V NARAVI

O DELIH CLOVESKIH ROK

V DRUŽINI

V SOLI

V CERKVI

DRUGI DEL

KAKO MLADEC GOVORI

OPRAVLJANJE

LAGANJE

TOZARENJE IN CRNJENJE

ZABAVLJANJE

PRILIZOVANE

HVALJENJE

GOVORJENJE O SAMEM SEBI

VEDENJE MED POGOVOROM

DOSTOJNE SALE

PRIPOVEDOVANJE

RAZGOVARJANJE

TRETJI DEL

KAKO MLADEC PIŠE

Dokler traja zaloga, se knjiga STORI TO dobi v belih, modrih, rdečih ali zelenih platnicah, dalje tiskana z rdečimi ali črnimi črkami, na belem ali modrikastem papirju.

Stane 45.— Din in se naroča pri

DRUŠTVENI NABAVNI ZADRUGI

v Ljubljani, Ljudski dom. Dobi se pa tudi

v vseh knjigarnah

Napiši še danes dopisnico in knjigo naroči ali pa si jo o pri-
liki oglej v bližnji knjigarni.

K R E S

DRUGO LETO 1931 DESETA ŠTEVILKA

Že davna in splošna je navada, da se Kristus imenuje v posebnem pomenu besede Kralj radi najvišje stopnje popolnosti, s katero se odlikuje in dviga nad vse stvarstvo. Tako pravimo, da kraljuje v dušah ljudi, ne le s svojo dušno bistrostjo in vseobsežnim znanjem, ampak ker je on sam Resnica in morajo ljudje od njega prejemati resnico in jo sprejemati z vso pokorščino; da kraljuje v volji ljudi, ne pravimo samo zato, ker vlada v njem popolna enakost in podložnost človeške volje s svetostjo božje volje, ampak tudi, ker s svojim nagibanjem tako vpliva na našo voljo, da se navdušimo za vse plemenito. Končno priznamo Kristusa za Kralja src radi njegove vse znanje presegajoče ljubezni, radi njegove krotkosti in dobrotljivosti, ki pridobiva duše: kajti nihče ni bil tako ljubljen med vsemi narodi, kakor Kristus, in nikogar ne bodo v bodoče tako ljubili. Če je Kristusu Gospodu dana vsa oblast v nebesih in na zemlji; če so ljudje, odkupljeni z dragoceno njegovo krvjo, po nekem pravu podložni njegovemu gospostvu; ako končno ta oblast obsega vso človeško naravo, je jasno, da ni nobene zmožnosti v nas, ki bi bila izvzeta od tega gospostva. Kraljevati mora v človeškem razumu, čigar dolžnost je, da sam sebe popolnoma poniža ter trdno in trajno pritrdi razodetim resnicam in Kristusovemu nauku; kraljevati mora v volji, ki se mora božjim zapovedim in predpisom pokoravati, kraljevati mora v srcu, ki mora ne meneče se za naravne poželjivosti, ljubiti Boga nad vse in njega samega se držati; kraljevati mora v telesu in njegovih udih, ki morajo kot orodje služiti notranjemu posvečenju duš.

Iz okrožnice papeža Pija XI. o prazniku Kristusa Kralja; 1. 1926.

Na delo!

Zopet oživljajo čez poletje samevajoči prostori naših društvenih domov. Po društvenih prostorih stotin prosvetnih društev se pričinja živahno življenje. Razni odseki zbirajo svoje člane k vajam in sestankom. Posebno živahno bo gotovo po naših fantovskih odsekih, ki so se poleti navžili v prosti naravi svežega zraka, se okrepili in utrdili pa tudi na raznih manifestacijah katoliškega slovenskega ljudstva, ki so jih tudi sami pripravljali, dobili mnogo navdušenja za nadaljnje delo.

Tudi vodstvo fantovskih odsekov poleti ni mirovalo. Treba je bilo pregledati delo v preteklem letu in pripraviti program za bodoče leto. Na sejah vodstva pomnoženega z zastopniki iz raznih krajev se je najprej po poročilih posameznih strokovnih poročevalcev (šport, prosveta, organizacija, naraščaj, vzgoja) pripravil program, ki naj ga odobri zastopstvo fantovskih odsekov na zvezinem svetu 26. sept. v Ljubljani. Po živahnih razpravah so bili ti načrti soglasno sprejeti.

Zelo živahno se je razpravljalo o prosvetnem delu. Večkrat se je namreč že slišala tožba, da se nalaga preveč, da to učenje v fantovskih odsekih marsikoga odžene, da ubija domačnost in s tem ovira razvoj fantovske družčine. Tudi to pot se je takoj po poročilu odbornika za prosveto slišal isti očitok. Po vsestranskem razmotrivanju vseh pomislekov pa je bil vendar soglasno sprejet predloženi dobro premišljeni prosvetni načrt prosvetnega dela.

To delo se deli v pet predmetov. Prvi in glavni predmet je okrožnica sv. očeta »Pred 40 leti«, ki obravnava sedanje družabne in gospodarske težave in poučuje krščansko ljudstvo, kako treba delati, da se razmere izboljšajo in družba uredi po načelih sv. vere. Okrožnico je izdala Leonova družba v Ljubljani v slovenskem jeziku in Z. F. O. je nabavila 1000 izvodov te knjižice, da jo bode lahko po nizki ceni dala odsekom na razpolago. Knjižici bodo priložena vprašanja vzeta iz najvažnejših poglavij te okrožnice. Odgovore na ta vprašanja bodo člani lahko sami našli v okrožnici, ker bo pri vsakem vprašanju zapisana številka odstavka iz okrožnice. Delalo bi se sedaj najpravičneje tako, da se na fantovskih večerih najprej skupno prečita stran

za stranjo cela okrožnica. Čitati morda na glas kakih deset minut. Nato o prečitnem kratek razgovor. Ko je okrožnica vsa prečitana, se čitajo na naslednjih fantovskih sestankih na isti način vprašanja in se k vsakemu poišče tudi odgovor. Ako si ta odgovor fantje še vsak zase zapišejo, bo še boljše vse ostalo v spominu.

Ko je sv. oče to okrožnico izdal katoličanom, gotovo ni imel namena, da ostane glas vpijočega v puščavi, ampak da pride med ljudi, da beseda meso postane in zato vidimo, da je n. pr. belgijska katoliška mladinska zveza letos svojim članom priporočala študij te okrožnice. Sv. oče tudi ni imel namena govoriti učenjakom ampak ljudstvu, zato ni to kaka suhoparna učenjaška razprava, ampak v najživejše življenje vsakega posameznika posegajoč nauk, ki ga lahko vsak razume, ako hoče in ako se tudi malo potrudi.

Drugi predmet prosvetnega dela je spoznavanje našega domačega združništva. Ako nas bode kaj rešilo v gospodarskih stiskah, ako bo kaj ozdravilo nezdrave družabne razmere, je to združništvo. Če dela drug za drugega, vsak ne le zase, ampak za skupnost, je to praktično izvajanje krščanske zapovedi ljubezni do bližnjega. S tem se premaga grda sebičnost in se človek vadi gledati dalje okoli sebe in v bodočnost. In naše lepo združništvo tako kreditno, kakor blagovno in drugo, nujno rabi mladih delavcev. Samo dobro pripravljeni mladi moške spadajo v načelstva in nadzorstva zadrug. Gospodarstvo zadrug tudi ne sme biti skrivnost, ne samo naloga nekaterih povišanih in poročenih, ampak vseh zadrugarjev. Zato naj bi letos odgovorni voditelji naših zadrug vpeljavali naše fante v združništvo. V združnih poslovnih prostorih naj bi se uredilo nekaj fantovskih sestankov, kjer bi fantje iz zapisnikov, slik in knjig spoznali sestavnost in razvoj domačih zadrug, spoznali težave, ki jih mora združništvo premagati. Videti morajo trenutno stanje domače zadruge: število članov in deležev, deležno glavnico, rezervni zaklad, premoženje itd. V razgovorih bi se moralo ugotoviti, koliko je koristila in še koristi domača zadruška kraju in posameznikom. Ugotoviti bi se moralo ali obstoječe združništvo zadostuje in če ne, kakšne zadruge bi bile še potrebne in kaj ovira njihovo ustanovitev. Mislim, da za mlade

fante bodisi kmetske ali obrtniške in delavske ne more biti koristnejših razgovorov kakor so to.

Tretji predmet prosvetnega dela je dan na prosto izbiro odsekom. Četrty predmet je poznavanje pravil prosv. društva in Prosv. zveze in pravilnika fantovskih odsekov. Kot peti predmet je pa petje. Mislimo si, da ne sme biti fantovskega večera, kjer se ne bi pred začetkom in pred koncem zapela ena ali druga pesem. Lepo himno Povsod Boga bi priporočil za začetek vsakega fantovskega sestanka. Pa tudi kaj drugega primernega in navdušujočega se lahko zapoje.

Nič težkega Z. F. O. ne nalaga. Če se dela lotimo z veseljem, je najtežje lahko. Nič pustežev, nič nergačev, ki bi vedno rekli, tega ne in tega ne, ne sme biti med našimi fanti. Veselo naj bo vedno razpoloženje, ko pridete skupaj mladi fantje, ki ste ene misli in enih želja. Živahen razgovor o vsem, kar vas zanima, lepa in vesela pesem tudi igra naj se menjavajo na vaših sestankih in vaša družčina bo prava sreča za vas in za vaše družine. Bog živi!

Katoliška akcija

F. V.

Kristus Kralj

Ko se je pojavilo gibanje KA, so nasprotniki vsega dobrega in božjega takoj ponovili svojo obrabljeno krilatico: vera se meša v politiko. Kadarkoli je še prostozidarsko usmerjenemu svetu pretilo resnično poboljšanje katoliške vere, vedno so se ga skušali ubraniti s to frazo, ki v sebi skriva nevarni in sovražni namen Kristusovih nasprotnikov: vero in duhovnika zapreti v zakristijo in spraviti s pozornice javnega življenja.

To je bilo tudi glavno geslo italijanskega diktatorja Mussolinija v boju zoper KA v Italiji, pa mu je sv. oče v svoji okrožnici kratko odgovoril, da je obrekovalec, kdor KA dolži strankarske politike.

KA je zato popolnoma nepolitično gibanje, ki ne sme poznati pristašev enih in drugih strank, marveč samo ljudi, od Boga in za Boga ustvarjene. Tem vsem pomagati, da ostanejo zvesti

svojemu Početniku in da dosežejo svoj najvišji namen, to je vsa politika KA. In to je tudi edina politika Kristusova, edina ali tako mogočna in nekompromisna, da se ji morajo vse druge zemske politike nujno ukloniti, če hočejo ohraniti mir z Bogom.

Res smo včasih imeli tudi nekaj političnih katoličanov, ki jim je bilo do strankarije več kot do vere, ali taki ne samo, da so kat. gibanju več škodovali kot koristili, ampak s svojo neiskreno in razdiralno akcijo najboljše služili nasprotnikom vere in Cerkve. Taki v splošnem gibanju KA ne smejo imeti več mesta in se jim ne sme dopustiti, da v imenu katoličanov javno nastopajo.

Če je res, da je KA absolutno nepolitična, je pa tudi res, da se politika in delo KA nikakor ne izključujeta, ampak celo podpirata.

Cilj KA je, da v vsem življenju, javnem in privatnem, zavlada Kristus Kralj, njegova načela, njegova pravica in ljubezen. Tista politika, ki stremi za istim ciljem, bo našla med delavci KA, t. j. med najboljšimi katoličani tudi najboljšo oporo; nasprotno pa bo tista zemeljska politika, ki Kristusovi nasprotuje, bodisi pri vzgoji mladine ali družinski zakonodaji itd., upravičeno zadela na mogočen odpor strnjenih katoliških vrst, ki jim je Kristus več kot vse drugo.

Prav zato, ker je politika duš najvišja med vsemi, se ji vse druge morajo pokoriti. Lahko jo za hip pogazijo, lahko tudi v krvi skušajo zadušiti kot v Rusiji ali Meksiki, toda trajno udušiti je nihče ne more. Še bolj strašna in neizprosna bo za nasprotnike vstala iz katakomb, v krvi osvežena.

Zgodovina pač uči, da tisti, ki so Kristusovo politiko na zemlji vodili, niso bili mehkužneži in omahljivci, ampak Janezi Krstniki. Zato jim ni bilo mar, če so radi svojega prepričanja izgubljali službe, dobra mesta, če se niso smeli greti na solncu vladajočih, marveč so v samozavesti in z veselim pogledom v bodočnost čakali, da njihova žrtev obrodi sadove ... In še vsaka žrtev jih je.

KA je nepolitična, ali njeni člani, in to naj bodo po volji sv. očeta vsi katoličani, so trdno odločeni podpirati vsako politiko, ki je Kristusu prijazna in od katere si obetajo pomoč za svoje velike cilje: pokristjanjenje razkristjanjenega sveta. Enako trdno pa so odločeni upreti se vsaki človeški politiki, ki

bi hotela božji nasprotovati, četudi jih to stane žrtve. Kristus Kralj mora zavladati; **mora**.

Prijatelj! To je razmerje KA in politike! Dobro ga premisli in odobril ga boš. Pa še druge pouči!

Daleč je tvoj bel obraz

Venceslav Winkler

Daleč je tvoj bel obraz
in truden romar kot sem jaz
ne morem več za njim
po zidanih stopnicah belih dvorov
do bleščeče mavrice visokih rož.

Snoči šel je Jezus mimo nas
in nosil je rešilne rože —
nobena ni bila kot nagelj beli,
nobena ni bila kot krizantema,
vse so v krvi plamenele,
vse so v rokah trepetale
in deklice
(obrazi suhi in upali kakor živa groza)
in deklice pred njimi so jokale.

Daleč je tvoj bel obraz,
ne more človek črn za njim
z dlanjo žuljavo, z licem žalostnim.

Snoči šel je Jezus mimo nas,
povedal nam je težko uro:
vsi bomo umrli,
vsi bomo pali sredi ceste in gorja
in na grobovih naših bodo stali
stolpi do neba.

Usmili se nas, božja, božja Deklica!

Zmaga pravice

Povest. — Spisal B. P.

IX.

Pismo, katero je pisala Krajčeva Polona tisti pozni večer, ko so klali, se je ohranilo, in zato ga podajemo bralcem v tem poglavju, da razvidijo, kako ljubi in piše nepokvarjeno srce.

Ljubi prijatelj!

Sedaj sedem v kot za par minut s svojim papirjem in črnilom, da je popišem s peresom .

Zlato pero bi hotela imeti in je v ogenj pomakati, da bi mogla svojo žalost naznaniti.

Predragi! Jaz Ti pišem iz srca. Sedaj pa zapišem par vrstic, da bi bilo vse v resnic'. Tebi voščim tristo sreč, tristo blagrov in še več: vedno zdravje in veselje. In ko pride bridka smrt, naj Ti bo svet' raj odprt: naj Te angel vanj pripelje. Naj Ti bo sreča Tvoja taka, kakoršno Ti želi prijateljica Tvoja. Mislila sem, s čim bi Te razveselila. A nimam drugega kakor šopek lepih cvetic.

In ozrem se po beli sneženi zemlji, pa nikoder jih ne najdem. A od njih se ne morem ločiti.

Zakaj vem menda še za druge cvetice, ki so menda še Tvoje veselje. Nabrati Ti hočem duhovnih cvetic, ki kažejo prelepe čednosti. Pred vsem Ti podam ljubo vijolico, rožo ponižnosti in sramežljivosti, ki Te naj ustraši vsakega nespodobnega vedenja, kakor ustraši mene, Tvojo prijateljico . . .

Kratko po stari navadi je bilo, kratko tudi je danes moje voščilo. Voščim jaz, dragi! poslušaj me le — iz srca prav dobro Ti vse.

Podam še rožice tri: prva je pisana trava, da bi bila najina ljubezen čista in prava; druga je zeleni rožmarin, da bi ljubezen prihajala iz srca globočin; tretja je nagel rdeči dišeči, ker si Ti meni najbolj povšeči.

Sedaj se je listek presukal in čas preobrnil.

A kaj takoj danes slišim? Glas, ki se okrog glasi, meni srce žalosti. Ko odhajaš od doma, zmede se Ti cestica in v Cestnice greš vasovat. Oj, Cene! Ne misli, da bi moglo moje srce

ljubiti v družbi s kako drugo. Moje srce hrepeni po pravi, čisti, nedolžni ljubezni, da bi mi zvest ostal in ne drugodi vasoval. Da se drugodi oglašáš, to se mi huje zdi, kakor da bi me sunil z nožem v srce. Torej le prava, zvesta, goreča, nedolžna ljubezen brez greha, potlej bova obadva srečna.

Zjutraj, ko se prebudim, rmenemu solncu naročim, da lep pozdrav Ti sporoči, ko nad Teboj mi zažari. Sedaj naj prileti golobček, vzame to pisemce v kljunček, naj hitro ž njim poleti, Tebi ga pod zglavje položi.

Ko se prebudiš, pod zglavjem je dobiš in men' nazaj odgovoriš.

A meni časa primanjkuje, ker se noč le bolj skrajšuje; zato moram to pisemce skleniti, ker mora vsake reči enkrat konec biti.

Zdaj Te pa lepo pozdravim, predno slovo od pisma vzamem. Iz mojega srca naj to pozdravljenje gre čez ravno polje, čez deroče vode in bistre studence in bele ceste v Tvoje srce — naj to pozdravljenje gré.

Sedaj pa ostanem Tvoja prijateljica

Polona.

To pisemce je nosil berač Bogme iz Bičja. Ko je šel namreč v ponedeljek zjutraj s svojo torbo in palico zopet od hiše do hiše, tedaj ga zagleda Krajčeva Polona zunaj vasi.

»He, Bogme! Kam tako naglo?«

»Bogme! s trebuhom za kruhom«, odgovori berač jezno.

»Ali pojdeš morda kaj v Kranj?«

Ob tem vprašanju raztegne Bogme obraz, in dobra misel mu šine v glavo.

»Ahá, pojdem, pojdem; v petek če prej ne.«

»Ali boš nesel, če ti jaz kaj dam? In prav v sredo moraš oddati.«

»Le sem Polona! Kolikor hočeš, tebi, če si tudi oni dan režala na-me!«

»Samo tiho moraš biti« ...

»Meni to praviš! Ali ne poznaš Bogmeta?«

In Polona potegne iz nedrij pisemce ter ga izroči beraču, ki ga spravi za srajco na prsih.

»Kaj ne, Črevesnikovemu Cenetu, Polona?«

Bogme, ti tudi vse izvohaš ... Samo prosim te, Bogme, da odslej ne govoriš več o Cenetu pri drugih ljudeh; saj veš, kakšni so. Kadar se povrneš, pridi mi povedat, kako si opravil.«

Berač pokima z glavo ter odhiti urnih korakov iz vasi.

Tam na samoti sede na mejnik, potegne izza srajce pismo ter ga ogleduje in tehta od vseh strani. Silna radovednost se ga poloti. A kaj, ker ne ume brati? Ako pa bi razodel še komu drugemu svojo skrivnost, tedaj pride pri Poloni ob zaupanje. Zatorej rajši nič!

In Bogme potisne zopet pismo za srajco ter koraka naprej. Čudno se mu tudi začne dozdevati, zakaj hoče Polona, da odnese pismo precej v sredo.

»Nalašč ne! Ali bom dvakrat delal pot po nepotrebnem? V petek se delé v Kranju krajcarčki. Takrat tudi oddam pismo. Bogme, da bo tako!«

In berač krene malo v stran, kjer zavije ob cesti kolovozna pot v bližnje hribe.

Ko pa je v petek solnce vzhajalo, je še trkal Bogme s svojo gorjačo po mestnem tlaku. Obral je vse hiše po mestu, potem pa se oglasil tudi zunaj mesta v znani nam gostilnici.

»Kje so gospod?« povpraša mogočno kuhinjsko dekle.

»Še leže«, je bil odgovor.

»Reci, da bi jaz rad ž njimi govoril.«

»O, se vé! Poglej ga dedca, kako je moški! Kdo pa si ti?«

»Reci gospodu: Bogme iz Bičja.«

Dekle se je smejalo čudnemu prišlecu. Vendar odide po stopnicah navzgor. Kmalu se vrne in veli beraču, naj gre v spalnico gospodarjevo.

Bogme je imenoval Ceneta gospoda, ker je vedel, da se mu dobro zdi, ako ga kdo tako nagovarja. Zato ga takoj nagovori, vstopivši v sobo: »Gospod, to-le pismo sem vam prinesel.«

Cene zapne pisani menčikov in pogleda molče naslov. Čegava je neki ta pisava?

Hitro odtrga pečat in razgrne branje. Strastno bere, in ves čas se mu poigrava na ustnicah piker in ob enem sladkih nasmeih.

Ko pa prebere pismo, začne iz nova. Nato položi pismo varno na mizo in izpregovori:

»Bogme, danes sem te pa že vesel. Polona mi piše za god.«

Takrat se beraču razsvetli v glavi, zakaj je hotela Polona, da izroči pismo ravno v sredo: zato, ker je bil v sredo sv. Vincenc, patron Cenetov. A Bogme je zvita glava. Takoj začne:

»Veste, gospod! Meni je izročila Polona pismo že v ponedeljek in naročila, da vam ga izročim kakor v sredo. Jaz pa sem si mislil: na tak dan »gospod« ne bodo utegnili sprejeti takega sitneža, kakor sem jaz, ker bodo tako imeli toliko opraviti z drugimi, imenitnejšimi, kakor sem jaz, berač Bogme. Zato sem šel rajši tisto sredo v cerkev in molil za vašo srečo in vaše zdravje.«

Cene se je smejal beračevim lažem in pristavil:

»Le pojdi v kuhinjo, in kuharica naj ti da kakšen prigrizek. To imaš pa za grlo!

In Cene stisne beraču dvajsetico v roko.

Bil pa je Bogme ves dan pri Črevesnikovih: sedaj v prodajnici, sedaj v gostilni in se mastil in zalival, da je bilo veselje. S starim Črevesnikom sta skupaj dokončala tisti petek eden na klopi, drugi pod klopjo.

Šele drugo jutro se je Bogmetu oglasila slaba vest, ki ga je povpraševala, zakaj je v petek jedel meso? Odgovoril si je tako-le:

»Kaj morem jaz zato, da uživam, kar drugi položé pred me? Berač je berač, če je tudi Bogme! Na odgovornost naj gleda oštir! Eh, pa saj ima on tudi široko vest kakor moja malha.«

In s temi besedami je začel svoje delo v soboto, katero sta zopet skupaj končala s starim Črevesnikom; razložek je bil le ta, da je Črevesnik obležal za mizo kakor prejšnji dan, Bogmeta pa so postavili na cesto, kjer se ga je usmilil hlevski hlapec in ga položil v hlevu na slamo.

Drugi dan je bila nedelja. Cene je zapregel šarca na vse zgodaj, ko je Bogme še počival na mehki ovseni slami. Odšel je po svojih kupčijah.

X.

Tako mirno je po Bičju! Ljudje so odšli k deseti maši. Le tu pa tam se pokaže izza vogala kak zapoznelec, ki se zavija v ozki rokavnik ter se hitro pomiče proti župnijski cerkvi.

Sneg še pokriva zemljo na rahlo in južen veter piše okrog hiš ter taja snežene kepe.

Kar se začuje žvenketanje kraguljčkov. Po cesti pridrče lahne sanke in se ustavijo pred Rokovo krčmo.

Bliskoma skoči prišlec s sani, odene konja s plahto in natakne vajeti na kljuko vežnih vrat.

Prijazni krčmar ga odvede v izbo, povprašujoč ga s potoma, ali hoče konja izpreči.

Vojvodski prestol na Gosposvetskem polju.

»Ne«, odgovori gost in si naroči polič vina.

Ko mu Rok prinese naročeno mero, povpraša, ali je pri Krajčevih kdo doma.

»O, menda ni brez varuha. Polona gre navadno k jutranji in je ob desetih doma.«

Prišlec izpije polovico poliča, potem pa vstane in reče:

»Na konja pazite! Pridem kmalu.«

In odhiti naravnost h Krajcu — — —

Čez dobre pol ure se prikaže zopet na pragu. S Polonico sta si stisnila roke za odhod.

Malo pozneje pa zopet drče sanke iz vasi.

Cene se je prišel opravičevati in zahvaljevat za voščilo.

Kmalu je živahneje v vasi. Ljudje prihajajo iz cerkve.

Varuhi in varuhinje pa pripovedujejo malone v vsaki hiši opoldne pri južini, da je bil oni Cene v vasi.

Le pri Krajčevih je varuhinja molčala o njem.

Ko pa se je Agata preoblekla in prišla v kuhinjo, kjer je Polona ječmenček devala v skledo, pravi z modrim obrazom:

»Kaj pa si mislila? Poglej meso! Preveč je kuhano. In ječmenček je prismojen.«

»Saj si tudi ti prismojena«, odgovori nevoljno Polona.

»Morda ti je kdo pomagal kuhati?« jo zbode zopet dekla. A deklé molči. Dekla nadaljuje:

»Polona, ali veš kaj novega ...? Popoldne bodi le doma! Stari Čadnik pride v vas.«

»Naj pride. Saj jaz nimam nič ž njim opraviti.«

»Boš že videla, ali bo kaj, ali ne.«

»Jaz grem k nauku.«

»I, le ostani doma, le, Polona! Bom pa jaz zate molila«, reče Agata in nekak zasmeh se ji nabere na višnjevih ustnicah.

»Ne bom ne! Saj vem, kaj hočejo. Tistega Čadnikovega pusteža bodo semkaj privlekli, da bi mi ga obesili na vrat.«

»Saj govoriš prav, Polonica! Samski stan je najlepši stan.« Polonica molči.

»Ali ni res, Polona? Kako lepo so pridigovali oni dan gospod kaplan o deviškem stanu«, nadaljuje zgovorna dekla.

»Agata, ti lahko tako govoriš, ker nimaš nobenega, da bi hodil za teboj.«

In Polona si zakrije obraz s predpasnikom .

»Kaj?« se razkorači stara dekla. »Pa še koliko sem jih imela!«

Polona je takoj zopet dobre volje in pravi:

»O, Agata! Onikrat si mi pa dejala, da nisi še nikdar imela nobenega.«

»Tresek, kaj požiraš besede? Drugi so me seveda imeli, a jaz nisem hotela nobenega. Uh, da mora človek še kleti zavoljo jezikov!«

»Jaz tudi ne maram za Čadnikovega, ki se drži kakor les.«

»Pray govoriš, Polona! Človek lože Bogu služi, ako je sam, kakor pa ...«

»Zakaj vendar oče tako hočejo?« ji pretrga stavek Polona.

»Ne bodo te silili, ako spoznajo, da nisi za zakonski stan. Poglej mene, kako sem srečna, če tudi sem le dekla in uboga!«

»Oh, Agata, jaz bi bila najrajši ubožna. Potlej bi nihče ne maral zame.«

»Nikar se ne pregreši, Polona! Ti si še mlada: rožice ti cveto še na licih, meni pa so se že osule ... Zato jaz lahko trezno sodim ...«

»Kar napravila se bom po južini in pojdeva. Dolgo bova molili v cerkvi in tako bom odšla tem sitnežem.«

Ko pa so pojužinali, reče oče Poloni:

»Danes ne hodi k nauku! Prišli bodo Čadnikovi, da nam boš kaj postregla.«

»Oče, nauka ne izpustim rada. Saj pridem kmalu iz cerkve. Meso je že tako kuhano in stoji v omari. Vino pa znate sami natakati bolje kakor jaz.«

Krajec ni rekel ničesar na te besede. Vedel je, da dekle rado moli; da bi mu pa kdo očital, ker otrokom brani v cerkev, tega ni maral.

Janez pa se je na tihem muzal, obrnjen proti peči in prižigajoč smodko.

Vsi so odšli v cerkev, le oče je ostal doma.

Dobro uro pozneje so sedeli pri Krajcu trije možje okrog mize, pogrnjene z belim prtom. Na sredi mize je stal velik lesen krožnik, na katerem je bilo razrezano okusno suho meso. Poleg je stal bokal rdečega vina in hleb belega kruha. Da ni bilo

treba pogrešati kozarca, ampak da je krožil naokrog, nam skoro ni treba praviti.

Krajca že poznamo. Na vogalu sedi in pridno opominja, naj gostje denejo kaj v usta in naj pijejo dobro vino.

Druga oseba je mlad človek pri dvajsetih letih. Pozna se mu, da je šla malokdaj britev po njegovih licih. Za mizo sedi in s prstom drgne po prtju, kakor bi res ne znal drugega početi. Kadar ostala dva pogovor tako zasučeta, da je primoran tudi on katero ziniti, tedaj odpre usta in vedno pritrjuje, tudi če je vprašan: »Aha!«

Še eden sedi pri mizi. Mož je prileten, pa tudi zgovoren. Pridno sega po mesenih kosih, in kadar pride nanj vrsta za pijačo, obdrži precej dolgo kozarec na ustnicah.

Pogovori te trojice so bili preveč vsakdanji, da bi jih zapisali. Sukali so se ob vremenu, letini, živini in zdravju. Le Krajec se je včasih malo pobahal za izprembo. Tudi pohištvo so si ogledali, kar ga je imel Krajec pokazati. Ta je ob enem obljubil, da hoče priti enkrat s Polono pogledat, kar imata gosta doma pokazati.

Vendar do pravega pogovora je moralo tudi priti. Čakali so težko vsi trije tistega bitja, katerega bodočnost so prereševali.

Nevoljen udari Krajec večkrat po mizi z noževim rogom in pogleda skozi okno, ali že gre Polona iz cerkve. Pegledat gre tudi venkaj pred pod, ali se že kaj vidi njena podoba na cesti.

Toda Polone le ni.

»Kako je to, da jo še ni? Saj so že šli ljudje iz cerkve«, reče zgovornejši gost.

»Menda se je že kam utaknila. Če je Agata poleg nje, potlej morata obrati vse znance.«

»Kaj se če? Dekle je pridno: rado moli. Kaj pa, ko bi bila šla z Janezom kam?«

»Ne verjamem«, odgovori Krajec. »Naša ne hodi po krčmah. Pa sem ji rekel, naj ostane doma. A nerada izpusti krščanski nauk. — Pij, Anton, pij! da si namažeš jezik. Saj veš, ženske so že take, da jim moraš sladko govoriti. Na lepe besede gredo kakor medved na med.«

Tako nagovori Krajec žalostnega ženina in mu napije. To je bil namreč mladenič za mizo.

Toda Polone le ni bilo.

Oče Čadnik je bil doma iz bližnje vasi: sosed ženinov in bratranec njegov.

Ženin pa je bil drugi sin vdove Loparice. Prvega so ubili v vojski tam doli na Laškem. Ker je bila že priletna in bolehana, reče nekdaaj svojemu sosedu:

»Čadnik! Pojdi, pojdi z našim fantom tje doli v Bičje h Krajcu, da se s Polono malo spoznata.«

In Čadnik je izpolnil Loparičino voljo.

Loparjev Anton je imel še dva mlajša brata in sestro. Kmetija je bila lepa in hiša trdna. Loparica je bila dobra gospodinja, in njen mož je prikupil marsikako njivico, dokler je še živel. Hiša je stala bolj na samem, in otroci niso zahajali dosti v družbo. Le s Čadnikovimi so si bili dobri prijatelji. Zaradi samote so bili otroci tudi bolj molčeči in drugih ljudi so se skoro bali. Vajeni jih niso bili. Vendar je Loparica otroke prav dobro vzgojila in povsodi so spoštovali njeno družino.

Možje pri Krajcu so se že naveličali čakanja. Mladi ženin pravi Čadniku:

»Oče, ali greva? Saj ni daleč: pa drugič prideva.«

»Saj res, fant govori prav«, potrdi Čadnik in vstane izza mize.

Krajcu pa odhod ni bil nič kaj po volji. Rad bi bil videl, da se stvar dožene do konca. Predpust je kratek. Naposled pristavi:

»I no, tudi prav: bodo pa gospod župnik enkrat za vse trikrat oklicali, če ne bo drugače. Nekaj več bo sitnosti in pa stroškov.«

»E, kaj za tiste krajcarje«, odvrne Čadnik in prime za kljuko.

Kmalu nato je dirjala Čadnikova kobilica proti domu. Ljudje so stali po pragovih in zijala prodajali.

Krajec pa je strašno jezen pokladal živini.

»Še Janeza ni, da bi živini položil«, godrnja na glas.

Kakor hitro pa ženin odide, se kmalu oglasi na pragu Agata.

Hude besede je čula od gospodarja.

Polono pa so nagovarjala dekleta po poti:

»Ženina imaš doma, ti pa okrog hodiš.«

»Naj bo, če hoče«, odgovarja vsa zardela.

Tovarišice pa se ji posmehujejo za hrbtom:

»Kaj ne, Polonica, dveh ne maraš?«

»Kaj to komu mar?« odvrne jezno Polona in hiti brez pozdrava proti domači hiši.

In oče jo hudo ošteje.

Drugi dan pa je zvedel tudi Krajec, kar je vedela vsa vas. Polona je imela že dopoldne ženina v hiši. Več dni ni dal Poloni dobre besede in klet je in se togotil, da so se ga vsi bali. Večkrat pa je mislil sam zase:

»To je vragovo maslo.«

(Dalje.)

Naš Rož

Rožoljub

Leta, ki sem jih preživel v Rožu, štejem med najlepša svojega življenja. Bilo je to l. 1919, 1920, ko smo s takim hrepenenjem pričakovali, da, ko smo bili tako živo prepričani, da slovenski Korotan postane v kratkem za trajno integralen (sestaven) del svobodne jugoslovanske države. Bilo je to v dobi mogočnih narodnih taborov, ko smo ob sviranju godbe, ob zvoku slovanskih koračnic vkorakali v Borovlje, kjer se je vršil impozanten narodni tabor. Ali drugi enako veličasten narodni tabor v Bistrici v Rožu že tik pred glasovanjem. To je bila doba, ko smo živeli samo v enem velikem pričakovanju, da kmalu napoči dan, ko bomo za trajno združeni s svojimi brati po krvi in jeziku v naši skupni narodni državi.

Spominjam se, ko sem v dobi jugoslovanske zasedbe nekega zgodnjega jutra prišel na postajo Podgorje v Rožu. Železniški uradnik se je sprehajal pred postajo in čital »Dom in svet«. Ob tem pogledu me je prevzel poseben čut narodnosti: železniški uradnik na Koroškem čita slovenski list! Saj smo bili doslej navajeni od teh krogov samo zaničevanja in prezira naše mile materinščine; saj so naše ljudi celo zapirali, če so si drznili vozni listek zahtevati v slovenskem jeziku. In sam sem doživel, ko se je tak pionir velegermanstva zadiral vame, ker sem po slovensko prosil za vozni listek. In mi listka ni hotel dati.

Pa saj je vse to mnogo bolje in obširneje opisal dr. Pregelj v Večernicah »Umreti nočejo«.

In vendar je prav, če sedaj ob obletnici nesrečnega plebiscita malo poživimo spomine na Koroško. Če je rekel voditelj nemških socijaldemokratov Scheidemann: »Kar je nemško, mora ostati nemško!« mar se ne bomo tudi mi vsaj od časa do časa malo živeje spomnili zemlje, četudi od nas ločene po državnih

Sv. Jakob v Rožu z bivšo slovensko narodno šolo.

mejnikih, na kateri pa že nad 1300 let živi slovenski rod, na kateri se razlega slovenska beseda in doni slovenska pesem.

Pohitimo za obletnico plebiscita v slovenski Rož. Kajti, če sem zgoraj rekel: naš Rož, sem s tem hotel reči: naš slovenski Rož.

Kako blizu nam je ta Rož! Saj sta Sv. Jakob ali Podgorje v Rožu oddaljena od Jesenic v zračni črti komaj dobrih deset kilometrov! In zračna razdalja med Tržičem in Borovljami znaša manj ko 20 km, približno toliko, kot razdalja med Kranjem in Radovljico ali med Blejskim in Bohinjskim jezerom.

Hočeš videti Rož? Pojdi na vrh Stola ali na vrh Golice ali na vrh Kepe, ali kakor ji pravijo koroški Slovenci: na vrh Jepe, in pod sabo ob severnem vznožju Karavank boš videl Rož.

Kajti Rož ni nič drugega kakor dolina reke Drave od Rožeka, kjer se Drava najbolj približa Vrbskemu jezeru, pa do Apač ob vznožju Obirja. Po trditvi drugih sega Rož še dalje gori proti Beljaku do dravske krivulje, kjer železnica Beljak - Celovec dvakrat presega Dravo.

Vzhodno od Roža se razprostira slovenska Podjuna, severno od Roža rodovitna Celovška ravnina ter Vrbsko jezero z okolico. Vse to je še slovenska zemlja, četudi se v zadnji dobi hitro ponemčuje. V tem delu Koroške leži glavno mesto dežele: Celovec. Celovec torej leži sredi slovenskega ozemlja. Mesto je nemško samo, ker se nam v Celovcu vsi tisoči in desettisoči slovenskih doseljencev ponemčijo. Že njihovi otroci so trdi Nemci. Vse šole v Celovcu so nemške. Prav iz istih razlogov je bil tudi Maribor nekoč nemško mesto. V rešetu zastonj iščeš vodo, tudi v Celovcu slovenstvo ne more napredovati, ker se nam vsi novodoseljeni Slovenci sproti ponemčijo. Poznam slovensko dekle; kakih deset let stara je prišla v Celovec. Bila je tu par let, ko je nekomu rekla, ki jo je prišel obiskat iz rodnega kraja: »Ich habe das windische Plappern schon ganz vergessen (vindišarsko, t. j. slovensko blebehtanje sem že popolnoma pozabila).«

Na zahodu meji Rož na slovensko Ziljsko dolino. Namreč v slučaju, če slovensko beljaško okolico (tako zvano Beljaško kotlino, med Karavankami in Osojskimi Turami) še prištejemo zgornjemu Rožu.

Ime Rož zveni sicer lepo slovensko in v tej obliki tudi je slovensko, vendar ni slovenskega izvora. V župniji Št. Jakob v Rožu je stal nekdanj grad: Ras. Kakor marsikje drugod so tudi tukaj začeli cel kraj nazivati z imenom Ras, ki so ga poslovenili v Rož, in slednjič so začeli vso dolino nazivati s tem imenom.

Glavna naselbina v Rožu so Borovlje. Borovlje so bile pred 50 leti še popolnoma slovenske. Da so danes tako ponemčene, je kriva šola in pa otroški vrtec. Že mali otrok pride v nemški otroški vrtec, kjer mu vbijejo v glavo veliko laž: Wir Ferlacher sind alle deutsch (mi Borovljani smo vsi Nemci). Iz otroškega vrtca pride otrok v nemško ljudsko šolo (petrazredna za dečke in petrazredna za deklice), in z nemške ljudske šole na nemško meščansko, zdaj imenovano glavno šolo. — Prišel sem pred leti

v Borovljah v delavsko družino. Oče in mati sta govorila med seboj slovenski, z otroci pa nemško. Vprašal sem starše, zakaj z otroci nemško govorita. Pa sta mi odgovorila: Kaj hočemo, šola je nemška.

Da, šola! Nemška šola ponemčuje slovensko deco na Koroškem, ponemčevalna šola je grobokop koroških Slovencev.

Iz Borovelj je preko Žihpolj, ki stoje na višini nad Dravo, do Celovca samo dobri dve uri pešhoje. Iz Borovelj vozi do glavne proge posebna lokalna železnica: Svetna vas - Borovlje.

Vzpenjača na goro Kancel v beljaški kotlini.

Mimo Borovelj vodi nekdanj zelo važna cesta: Celovec — Ljubelj — Tržič. Nad Borovljami ob severnem vznožju Košute so narodno zavedne Sele. Desno od ceste, ki vodi na Ljubelj, pa leži Slovenji Plajberk, kjer so nekoč kopali svinčeno rudó. Dve uri vzhodno od Borovelj v hribih leži Šmarjeta v Rožu. Tukaj so se vršili ljuti boji, v katerih je bilo vjetih več slovenskih oficirjev, ki so jih nemški folksverovci kratkomalo poklali.

Svetna vas leži v župniji: Kapla v Rožu. Uro hođa od Kaple leži št. Janž. Tukaj je v cerkvi naslikano, kako je Turek s sabljo udaril po Marijini podobi, kipu, in je iz kipa pritekla kri. Ljudstvo pravi z ozirom na ta čudežni dogodek: les je les — je božja gnada vmes.

Naslednja postaja od št. Janža je Bistrica v Rožu. Tu je tovarna za železo. Bistrica v Rožu spada v župnijo Sveče, kjer so bili doma slovenski koroški rodoljubi in boritelji za pravice teptanega naroda: Einspielerji, Andrej, Lambert in Gregor. Za Bistrico pride postaja Podgorje in za Podgorjami Področica. Tukaj je postavilo po plebiscitu nemško društvo Schulverein Südmark trirazredno nemško šolo. Iz Področice vozi železnica skozi 8 km dolg predor na Gorenjsko.

Področica spada v župnijo št. Jakob. Tukaj so zgradili Slovenci pred desetletji po prizadevanju vnetega rodoljuba župnika Ražuna slovensko Narodno šolo. Po plebiscitu so Nemci šolo zaprli.

Nad Rožem — severno od Drave se dviguje hribovje Osojnica. Po južnem pobočju tega hribovja se razprostirajo župnije: Golšova, Žihpolje, Kotmaravas, Bilčovs, št. Ilj. Župnija Bilčovs se odlikuje po veliki narodni zavednosti prebivalstva.

Iz Področice proti zapadu vozi železnica na Beljak. Tukaj v Beljaški kotlini leži ljubko Baško jezero z otokom sredi jezera. Nad jezerom se dviguje odsekana skalnata piramida Jepe. Ob vznožju Jepe leži župnija Loče. Župnik Lajčaher, tako se pripoveduje, je kopal v Jopi zlato in je zgradil v Ločah mogočno cerkev. Med Baškim jezerom in Zilo se razprostira župnija Marija na Zili, kjer je dolgo vrsto let pastiroval pisatelj Ksaver Meško. Zdaj je ondi nemški duhovnik in župnija se ponemčuje.

Stem bi bil naš izlet po Rožu zaključen.

Kadarkoli se spominjam na naš slovenski Rož in na naš Slovenski Korotan sploh, mi prihajajo v spomin besede:

Na naši zemlji tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod!

Črn križ

Kamnoselski

Nekdo je naredil na vogal hiše črn križ, velik, z debelimi črtami. Na oni vogal ga je naredil, ki je obrnjen proti cesti. tako so ga lahko videli mimogredoči ljudje.

In videli so ga, ko so šli v cerkev in iz cerkve; videli, ko so hodili v mesto po opravkih in iz mesta nazaj proti domu, — videli so ga tudi, ko so šli mimo v pogrebu, s procesijo ali na delo na polje ...

Videli so ta črn križ ljudje, postajali pred njim, ga opazovali, se potapljali ob njem v misli in zmajevali z glavami.

Vsem pa je nastajalo v mislih vprašanje: Kaj li pomeni ta črni križ, kdo in zakaj ga je naredil?

Zagonetka je šla okrog po vasi, iz vasi v drugo, tretjo vas, daleč več ur na okoli in od daleč so ljudje hodili gledat ta črni križ, to čudo, kakršnega še ni bilo videti, odkar pomnijo ljudje. Tako se je bila raznesla ta reč na okoli, da ni skoro bilo ure, minute, da ni stal na vogalu Črnivčeve hiše kak moški ali ženska, se zatapljal v misli, majal z glavo in zamišljen odšel. Pripetilo se je celo, da se je kateri izmed občudovalcev križa zopet povrnil, ostro pogledal križ, potem debelo pljunil po tleh, češ, dobrega takale reč ne pomeni, svet je zdaj grd in zanič.

Stvar se je raznesla po celem okraju, po celi deželi in prišla naposled — v časopise.

Ves svet se je začel zanimati za ta križ, ki je postal predmet dolgih razprav in pogovorov med malimi in velikimi — da, tudi med velikimi.

Zakaj se je to zgodilo in kateri razlogi so vodili dotičnika do tega dejanja?

Razlogov je moglo biti veliko; kajti kaj takega se ne stori brez tehtnih vzrokov.

Zadeva je prišla na uho tudi zakonitim oblastem, ki so s svojega stališča začele premlevati, če kaže, da poseže tu vmes celo železna roka pravice. Kajti, da je s tem črnim križem globoko užaljena osebna čast lastnika hiše, na katere vogalu se je prikazalo to čudno krščansko znamenje, to je pribito, a ravno tako pribito je, da je križ nekak madež ne le za vas in srenjo, marveč tudi za vso bližnjo in daljno okolico, katere prebivalstvo stoji na sumu, da utegne imeti bližnjega ali daljnega stika s to častno ali nečastno zadevo. Bodi kakor koli — oblast je imela svoje misli in svoje mnenje in temu je dala svojega izraza.

»Ali je to čin skritega maščevanja«, je menil predstojnik oblasti, ki je imel v stvari odločilno besedo, »ali je izraz temnega sovraštva, mogoče tudi izraz zgražanja nad nekim črnim deja-

njem, čigar skrivnost slučajno pozna stvaritelj križa, kar si že bodi, gotovo je nekaj, kar ni v čast in dobro ime onemu, komur je križ namenjen . . . »

In tako je bilo sklenjeno, da se zadeva poveri orožnikom, ki naj gredo stvari na dno in potem . . .

Nekega dne se je torej pojavila pred črnim križem orožniška patrulja in natančno premotrila najprej obliko križa.

Ta je bila po vseh pravilih točno izvedena.

Črte križa so bile ravne in gladke, kakor od ravnila, kar je značilo, da je bil ali je moral biti stvaritelj dokaj izobražen človek; niti najmanjše črtice ni bilo opaziti, iz katere bi bilo možno sklepati na značaj ali trenutno razpoloženje stvaritelja, kar se v tajinstvenih slučajih včasih dogaja. Tudi je bilo videti, da je stvaritelj delal na svojem umotvoru ali pri svetlobi lune ali električne svetilke, sicer ne bi mogel biti toliko točen.

Po opazovanju križa se je patrulja podala v notranjost Črnivčevega doma, da si mogoče ondi nabere zelenih podatkov.

Na Črnivčevem domu je bilo v tem času domala vse nekam narobe, dasi javnost o tem ni dobila najmanjšega vtisa.

Črnivčeva domačija je bila na glasu kot vzorno gospodarstvo, Črnivec sam kot pošten, dober in vesten gospodar, ki je nekaj gledal na to, da se na njegovo dobro ime ni utisnila niti najmanjša pegica.

Zato ga je stvar močno vznemirila in prvi dušek nevolje je zadel, četudi morda po krivici, njegovo ženo.

»Kdo se je predrznil meni kaj takega storiti? Meni, pa meni!« je rohnel prvo jutro potem, ko je zagledal na svoji hiši sumljivo znamenje. »Kaj takega gre na hiše, kjer ni vse v redu, posebno kar se tiče časti in premoženja! Pri meni pa tega ni — Bog nebeški ve, da ni! Morda ti kaj veš, žena? Kaj se pa obračáš tja v kot, kot da bi imela kaj . . . ?« Zadnje besede Črnivec ni mogel spregovoriti in obtičala mu je v grlu.

Žena mu ni odgovorila — poznala ga je kot človeka, s komur se ni šaliti — obrnjena v kot sobe je pospravljala in molčala. Lice pa ji je nekako čudno zatemnelo, kar Črnivec seveda ni opazil . . .

»Ako bi zaznal le prašek napačnega, koj prodam vse in se izgubim na konec sveta!« je zaključil, odšel iz sobe in srdito zaloputnil vrata za seboj.

Ker oblastva pri svojem poizvedovanju niso našla nič sumljivega, so opustila nadaljnje korake in pustila stvar, da se je izgubila v pesku.

Ali glas ljudstva vendar ni utihnil — sproženo je bilo in brnelo je dalje, kakor tajinstvena struna nad glavami.

In tako je rekel eden eno, drugi drugo in je šlo v vse vetrove.

»Še takih križev po hišah bi nam bilo treba!« je govoril ta in oni je dostavil: »Kako pak! Če gremo dalje na okrog, malo ne vsaka hiša dobi znamenje!«

»Tam pri oni hiši je živel človek, ki je imel deset umorov na vesti, a oblasti ga niso kaznovale, ker ni bilo dokazov.«

»In tamle onile dom stoji na goljufiji in tatvini in iz črne vesti, ki je vladala temu domu deset in deset let, bi naredili zunaj na vogalu tako velik križ, da bi segel do temena!«

»Kaj li umori, tatvin in goljufije! Svet ima na svoji vesti še vse različne zločine in prav nič bi ne bilo na škodo, ako bi vsaka hiša, ki daje zavetje take in enake vrste zločincem, dobila znamenje »črnega križa« in marsikaj bi se izboljšalo na svetu.«

»Pa se vrnimo k črnemu križu na Črnivčevem domu — kdo je utegnil napraviti to svarilno znamenje?«

»Črnivec nima sovražnika in sovražnik edino je zmožel to storiti.«

Taki in enaki pogovori so se vršili po vaseh naleč na okrog, ko se je nenadoma raznesla vest, da je žena gospodarja Črnivca neko preteklo noč izginila in nihče ne ve kam.

In to je dalo snovi za nova razglabljanja o onem črnem križu.

In Črnivec je bil smoter teh razglabljanj.

Črnivec je nekega dne, ko se je vračal od opravkov domov, našel svoj dom prazen in na mizi listek, na kateri je bilo zapisano od ženine roke: »Pa z bogom!« po preteku nekaj tednov pa je prejel od iste roke pismo sledeče vsebine:

»Ljubi mož, vest mi ni dala miru, da živim še trenutek na tvojem domu, odkar sem spoznala, kaj pomeni črni križ, storjen od skrivnostne roke. To je storil človek, ki pozna mojo mladost, ki mu je znano, da nisem vredna Tvojega doma, katerega sem se polastila z žensko zvijačo. Poslavljam se torej od Tebe, ki

sem te nečastno varala, in želim, da bi vse one, ki ravnaajo enako, zadela enaka usoda pokore, kakršna je zadela mene. —
Tvoja žena.«

Stara Modruška, soseda Črnivčeva, je dan potem, ko je nekam zmanjkalo Črnivčeve, prikrevsala mimo Črnivčeve veže in slučajno naletela na gospodarja, ki si je dajal opravka s ku-retino.

Hotela je napresti ž njim pogovor, pa jo je pri prvem pozdravu nahrulil in dejal:

»Tistile hudičev križ mi izpraskaj z zidu, prej ne zinem besede s teboj!«

»Izpraskaj si ga sam, saj je na tvojem!« je zajezikala Modruška in se obrnila, da bi šla, pa le tako na videz.

»Se ne dotaknem!« je završal Črnivec.

»No, pa mi daj strgalo!« je popravila soseda in se obrnila po veži okrog, da bi kaj zagledala.

»Tamle je, kar vzemi in stori!« In Modruška je vzela s kota strgalo, odšla in se vrnila čez nekaj časa.

»Odstrgan je«, je rekla in postavila strgalo na svoje mesto. »Tvoja hiša je zopet čista — marsikaj se je reklo o njej.«

»Da bi jih jezike! — Da pogledam!«

In zadovoljen se je vrnil v vežo in stisnil Modruši v roko srebrn denar.

»Dobro si naredila!« je vesel pohvalil sosedo, da mu je očistila hišo. »Tako me je bilo pa že sram — meni pa kaj takega!«

»Sam si kriv!«

»Čas imam gledati ljudem na zobe kakor konju!« se je odrezal Črnivec in pljunil daleč po veži, da so kure odletele.

»Kriv, kriv! Vi možakarji ste vse pretrdovratni, vse mora biti po vaše! Potem pa zabredeš v mlako! Nisi znal povprašati, kako in kaj, preden si jemal v hišo — grešnico — ha!«

»Nagovarjali so me, prigovarjali so: vzemi jo, pridna je, izkušena je ...«

»Izkušena! Pa kako!«

»Pa sem jo vzel! In sem se zmotil: krava in baba, obe sta enaki. Pa kravo lahko prodam mesarju, če sem se zmotil!«

»Ženske pa ne smeš! O, da bi ti mene prašal! Pa nič! O, jaz bi ti bila povedala marsikatero o njej — dosti jih vem. Pa nič! Dobro reš, da je šla — črni križ jo je!«

»Hvala Bogu!«

»In zdaj si sam! Kje pa so otročiči? Troje jih je bilo — kaj?«

»Molči, saj veš!«

»Vem, vem, pa še kako vem! Kolikor rojstev, toliko pogrebcev in ljudje so govorili.«

»Zlodi!«

»Pa saj je še bolje tako. Nazadnje bi jih celo sovražil in pozapodil iz hiše.«

»Res bi jih!«

»In zdaj? Kaj boš? Najprej pozabi, tako bi dejala jaz, tvoja dobra sosedica.«

»Pozabljeno! Križ — črn križ čez vse!«

»Prav storiš — križ čez in Boga zahvali, da ti je križ odvzet — še vse bolj črn! Pravim jaz: veliko je domov, ki jim gre črn križ na vogel, da ga vsi vidijo, a še več je zakonov, v katerih je črn križ nesreče, ki ga ljudje ne vidijo. In teh črnih križev je še veliko več, zato je tako hudo na svetu, razumeš?«

»Razumem te, Katra, dobra ženska si, modra sosedica!«

»Zato se varuj, da zopet ne zabredeš! Saj ženiti se moraš, gospodinje potrebuješ...«

»Ne bom se!«

»Moraš!«

»Da bi se ženil s peklenščkom v krilu — ne bom se!«

»Veliko je dobrih — so angeli vmes, dobrih, krščanskih — pa poznati jih morate. Človeka je treba poznati, pa še bolj žensko, ki je — tako pravijo — pol angela, pol hudiča — —.«

»Samo človek ne! Zato ostanem sam in ne potrebujem žene!«

»Potrebuješ! Pa cele potrebuješ! Ne zakrpane na duši in telesu, pa boš dobro opravil. No, pa meni prepusti! Že vem, kakšna je za te — kar meni prepusti!«

»No, pa ne bom rekel, da bi ne — ampak, zdaj si še premislim...«

»In meni prepusti!«

»Naj bo! Ti si modra — vse prav vidiš in storiš — oh, da bi bil tebe prašal!«

»Ni še prepozno — mlad si še in najboljši gospodar. Vse bo še prav!

In soseda Modruša je gredoč domov govorila med seboj:

»Enega sem izpraskala, drugega bi ne več — zato bom skrbela, da se to ne zgodi. Ne pravijo mi zastonj Modruša. In Modruša sem in Modruša ostanem! Pa amen!«

Vas

Venceslav Winkler

Bela cerkev, rdeče strehe, temen hrib.
Mislim, da sem bil pred davnim časom mlad
in sem izgubil tam pod hribom svoj obraz.
Bela cerkev, rdeče strehe. Naša vas.
Šel sem mrzel in bolan
svetlobo in lepoto iskat.
Stara cerkev, sive hiše, tiha vas.
Vse kot moj molčeč obraz ...

Ljubil je svoje gore

Lado L.

To kar bom sedajle povedal, se je dogodilo tam gori v hribih, kjer pravijo, da žive zarobljeni, grobi in robati ljudje, ki so jim mehki občutki tuji, prave hribovske grče. Toda to govore in mislijo samo tisti, ki sodijo po videzu in zunanosti, a ne poznajo njihovih mehkih čutenj. Mestni ljudje zapuščajo svoje domove za zabavo in oddih. Hribovec pa se loči od svojcev in domače grude, loči se, toda od srca mu kapljejo težke, krvave kaplje ...

Mlad je bil Košljanov Tone, močan in širokih pleč. Toda ni mu bilo usojeno živeti na domači grudi. Preborna je bila in preveč skalovita, da bi mogla rediti njega in svojce. Zato je moral v svet za kruhom — v daljno Ameriko. Le še nekaj dni mu je bilo dano preživeti v dragem domačem kraju, v kraju njegove mladosti ...

Tisto jutro je bilo njegovo zadnje pred slovesom. Tone se je zbudil nenavadno zgodaj. Zvezde so še migljaje na nebu. Čudno ga je spreletelo: »Zadnjič vstajam pod domačo streho. Poslej morda ne bom nikoli več.«

Vstal je, ker se je bil namenil v cerkev k sveti maši. Zavil se je v črno suknjo, ker je bila zima in mráz. Tema je bila še zunaj in ostra burja mu je brila v obraz. Na nebu je plavalá luna, se skrila in spet pogledala izza oblakov. On pa je stopal sam, čisto sam v tej zgodnji jutranji uri proti župni cerkvi. Trdo je stopal po ledeni skorji, da je škrtalo pod njegovimi nogami, v njem pa je odmevalo: »Zadnjič!«

Ko se je vračal, je bil že velik dan. Prej tako navadna pot, mu je postala sedaj lepa in ljubka. Težko mu je bilo za vsak košček zemlje, ko ga je puščal za sabo. Tam pri kapelici, kjer se klanec prelomi in pot obrne navzdol, je Tone došel Lokarjevo Pepco, ki je tudi šla iz cerkve. Dejal je, da odhaja težko, ker mora zapustiti domače hribe in ljudi. Tudi ona je dejala, da se ji milo stori, ko kdo odhaja v svet; vedno da ji je na mislih: »Morda se pa ne vidiva nikoli več!« Nato sta se poslovila. Obema pa so bile solze v očeh...

Še ves dan je bil Tone doma, kajti oditi mu je bilo šele zvečer. Pohajal je okoli doma, se poslavljal od vsakega koščka zemlje, hodil od skednja do kozolca in stopil doli v hlev k živini. Potem je vzel citre v roke, da zabrenka še zadnjikrat. Saj je tolikokrat brenkal nanje. Danes ni brenkal in pel glasno in veselo; čisto tiho je ubral otožno melodijo:

Oj zbogom, hiša draga
in ljubi mi ljudje,
zdaj moram v tuje kraje
čez hribe in vode.

Lepo smo vkup živeli,
Ljubili se ves čas,
a zdaj v neznanem svetu
mi tuj bo vsak obraz.

Ko se je nagnil dan, je Tone vzel kovčeg in se poslovil od domačih. Že dolgo ni jokál, tedaj pa se ni mogel zdržati. Tiho

je šel sam na vlak. Vse okrog po bližnjih gričih je zvonilo Ave Marijo. On pa si je dejal: »Oj, le zvonite, zvonovi, saj mi morda zvonite zadnjič...«

Tisto noč niso pri Košljanovih nič spali. Vlegli so se v postelje, a zaspati niso mogli. Najprej je mati bruhnila v jok, z njo so jokali vsi drugi...

Čez pet let si Toneta zopet videl doma. Prišel je po nevesto, lepo in mlado — Lokarjevo Pepco. Lahko bi se bil oženil drugod, toda izbral si je list z domače gore. Dobro se mu je godilo v tujini, mnogo si je bil prislužil, a domovine ni pozabil nikoli.

Kdo bo najbolje uganil?

Vprašuje urednik

Na samotnem, neobljudenem otoku zagledajo z mimoidoče ladje človeka. Hitro spustijo v morje čoln, da ponesrečenca rešijo. Mož jim pove, da je on edini ostal živ od ladje, ki se je na otočnih skalah razbila in da že šest tednov živi sam na otoku. Tega mu pa mornarji ne verjamejo, kakor tudi ne drugih njegovih čudnih pustolovskih pripovedovanj ne, to pa zato ne, ker jih je s tistimi šestimi tedni očitvidno nalagal.

Sleherni izmed mornarjev v čolnu vidi takoj, da se ponesrečenec nahaja na otoku največ 2 — 3 dni. Njegova trditev, da je rešil samo golo življenje, pa v resnici ni bila zlagana. Mož je bil dobro pri močeh in je štel kakih 25 let.

Na čem so spoznali mornarji, da je ponesrečenec živel samo par dni na otoku?

Pogoji kot v februarški številki, nagrada kot v junijski številki.

D R O B T I N E

DOMA IN PO SVETU

Pismo za Garcia

Ime Garcia (Garsija) nam je znano iz lepe igre Garcia Moreno. Isto ime kakor ta slavni predsednik ekvadorske republike, je pa imel tudi vodja vstašev na otoku Kuba, ki so se l. 1898 uprli špancem in poklicali Združene države S. A. na pomoč. Predsednik Združenih držav je moral stopiti z Garcijem v dogovor. Toda kako? Nihče ni vedel ne kje stanuje, ne kako priti do njega, ker se je skrival po gorah, vse obale Kube pa so imeli španci zastražene.

Torej nekdo predsedniku svetuje: »Jaz vem za fanta, ki mu pravijo Rovani. Če sploh kdo, bo on prodril do Garcie.« Predsednik pošlje po fanta in mu da pismo za Garcia. Rovani pismo vzame, varno spravi v nepremočljivo vrečko, si jo priveže na prsi, pride v štirih dneh v navadnem čolnu do obale, se v temni noči izkrca in izgine v džunglah. Sredi sovražnega ozemlja poišče Garcijev tabor, pismo v redu odda, se na drugi strani otoka še enkrat splazi skozi ves španski tabor, in čez tri tedne zopet predsedniku sporoči, da je nalogo izvršil.

Poročilo o Rovanovem činu je pred leti v milijonih izvodov krožilo po Ameriki. Zakaj? Zato, ker je mladi Rovani bil mož, kakršnih si vsi vsepovsod želijo: vztrajen, zanesljiv, iznajdljiv, samostojen! Poročevalec navaja za zgled pisarno: Uradnik si in šest ljudi imaš pred seboj. Pokličeš pa enega in mu naročiš: »Prosim, poglejte v leksikonu in mi nakratko očrtajte življenje Koredževo (Correggio)«. Kaj mislite, ali bo

uslužbenec nakratko pritrdil in naloge izvršil? Kaj še! Pogledal te bo, potem pa začel takole ali podobno izpraševati: »Kdo pa je to? V kateri leksikon? Kje pa je leksikon? Ali je to moja služba? Ali niste morda hoteli podatke o Bismarcku? Ali je ta Koredže še živ? Ali se mudi? Kaj pa, če bi Vam kar knjigo prinesel, pa boste sami poiskali?« Ko mu končno na vsa vprašanja odgovoriš, in ga še poučiš, kako naj življenjepis sestavi in čemu ga potrebuješ, bo človek šel in če le mogoče poiskal koga drugega, da mu pomaga iskati Koredža, nato pa prišel nazaj ter ti povedal, da Koredža sploh ni v leksikonu!

Če si pameten, teslu kajpada ne boš šel še naprej dopovedovat, naj išče pod črko C in ne pod črko K, ampak mu boš rekel: »Je že dobro« in boš sam poiskal.

Da, zanesljivih mož in fantov nam manjka, ki bi se svojega posla lotili z vsem srcem in vestjo! A kako je zdaj? Pošlješ ga po opravkih, pa ti obere gostilne in trgovine, nazadnje pa celo pozabi, po kaj si ga poslal. Drugi zopet ti dela, dokler si mu za petami, sicer pa ti krađe čas in denar. Tako strašno suženjsko ti ljudje opravljajo svoj posel in zraven še godrnjajo, da se jim krivica godi, da jih zatiraš in odiraš itd.

Rekel mi bo kdo, da pretiravam. Morda res, še bolj gotovo pa je, da je poslov, kakor je bil sel od Garcie, bore malo. Jaz sem sam dolgo delal za obleko in hrano brez plače, sem nosil krožnike, pozneje služil kot dni-nar, zato vem, kaj govorim. Zato mi pa tudi srce igrá, ako srečam kje ljudi, ki so podobni Garcievemu slu, ki mirno prevzamejo zaupano nalogo,

nič neumnega ne vprašujejo, napno svoje možgane in mišice, pa stvar izvršijo, brez vseh zahrbtnih misli in neglede na to, si li poleg ali ne.

In glejte, takih mož potrebujejo povsod: v mestu, vasi, v uradu in trgovini, v skladišču in tovarni, pri stroju in na polju. In tem tudi kruha manjkalo ne bo!

Najhitrejša železnica je bila doslej »leteči škot«. Letos so pa Nemci napravili poskus s »zeppelinško železnico«. Obsega le en voz, podoben zrakoplovu zeppelin, je iz jekla in aluminija in pokrit z ukrivljeno streho, ki čim najbolj zmanjšuje zračni upor. Ta voz žene motor na 600 KS (konjskih sil), ki pa ima propeler zadaj in ne spredaj kakor pri letalu. V vagonu je prostora za 40 oseb. Prvo pot iz Hamburga v Berlin, 277 km (kakor Ljubljana — Zagreb in nazaj), je zeppelinika prevozila v poldrugi uri (ekspres na omenjeni naši progi rabi šest ur, namreč tja in nazaj).

Pesek in prah ustavi železnico. Po južni Kanadi je letos ponekod bila tolikšna suša, da so viharji nanесли na progo tihomorske železnice toliko prahu in peska, da vlaki niso mogli naprej; pol do tri četrt metra debelo peščeno plast so morali prej odstraniti.

Argentinsko žito izvažajo v ogromnih količinah. Samo na en dan je iz Buenos Airesa odrinilo dvajset parnikov, ki so vozili 120.000 ton žita: pšenice, koruze, ovsa, lanenega semenca.

Dobrotniki. V Dundeeju na škotskem sta dva meščana darovala domači bolnici 2.750.000 Din!

Tudi. Profesor: »Kaj pletilno veleobrt najbolj pospešuje?« — Dijak: »Molj.«

Niagarskemu slapu, ki grozi, da se bo polagoma izprevrgel v brzico, hočejo rešiti lepoto na ta način, da zgradijo od brega do brega umeten jez.

Nove težave. Pepe vidi prijatelja prihajati od zdravnika in ga nagovori: »No, si bil že spet pri doktorju? Misliš sem, da ti je težave vendar že enkrat pregnal.« Peter: »Saj jih tudi je, pa so prišle nove.« Pepe: »Beži no, kakšne pa?« Peter: »Dopolodne sem prejel njegov račun.«

Si zdaj sit? Ubogemu »takseljnu« je avto obtičal v ilovici in blatu kraj ceste. Pograbi torej lopato in koplje pred kolesi jarke, da bi po njih spravil voz zopet na cesto. Popoten »firbec« pa ga podraži: »Ste obtičali v blatu?« — »Kaj še! Motor mi je pravkar crknil, pa mu kopljem grob.«

SPORT

Čehoslovaški Orel na razstavi za telesno vzgojo v Pardubicah. Na razstavi za telesno vzgojo, ki se je vršila to leto v Pardubicah, je bila dodeljena čsl. Orlu velika dvorana, razdeljena na pet oddelkov. Posebno pozornost vzbuja številka I. letnika osrednjega glasila »Orel«, ki je izhajal pod urednikom umrlega basnika K. Dostala - Lutinova iz Prostějova kot priloga pokrajinskega lista »Ječmenček«. Na desni strani sta dva diagrama, ki prikazujeta orlovsko delo v inozemstvu. V prvem diagramu je videti udeležbo čsl. Orla na podiju prijateljskih organizacij v inozemstvu, v drugem je pa označena udeležba inozemskih gostov na orlovskih slavnostih na Češkem. Malo kateremu se je posrečilo tudi pri največjih prireditvah privabiti toliko inozemskih gostov, kakor ravno Orlu. Število gostov je nazorno označeno

tako z miniaturnimi vlaki kakor s parniki; inozemsko propagando spolnjujejo menarodni plakati ter inozemski časopisi, ki so za časa orlovskih slavnosti pisali o čehoslovaški republiki.

Pred drugim in tretjim oddelkom pod oknom je mapa v obsegu 5×2 m, ki prikazuje današnje stanje društev in žup čsl. Orla, kakor tudi moč društev v posameznih krajih. Naravno, da je Morava na prvem mestu, kajti tu je tekla zibelka čsl. Orlu.

Drugi odderek je namenjen stanju in zgodovini Orlovstva pred vojno. Zanimive so slike prvih orlovskih nastopov pred vojno kakor: Vyskov l. 1909. in Kromeriz l. 1910 in 1912. Figuralni diagram predočuje porast predvojnega Orla, katerega delovanje je prekinila svetovna vojna. Tedaj je bilo skoro vse članstvo na bojnem polju, le 3 društva, katera so vodile pridne članice, so prestaja vojno. Diagram Orlov - legijonarjev prikazuje jako nazorno kako in v kakem številu se je Orel udejstvoval v legijah za osvoboditev domovine. Vsak tretji Orel je bil v legijah.

Tretji odderek je namenjen orlovskemu razmahu po svetovni vojni. Na dveh stenah, dve največji in najmočnejši orlovski prireditvi in to: Orlovski zlet v Brnu l. 1922 in svetovavlavski dnevi Orlovstva v Pragi l. 1929. Ti dve prireditvi najjasnejše dokazujeta orlovsko delo za cerkev, domovino in telesno zdravje naroda. Glavna stena pa ima dva diagrama in sicer: Diagram o orlovski prosvetni vzgoji. Orel je v svoj telesnovzgojni program že davno prevzel poleg telovadbe razne športne pango, igre itd, ter dosegel že prav lepe uspehe. Fotografije (med njimi tudi nekaj biv. jugoslv. Orlov), so posnete na raznih orlovskih in mednarodnih tekmah.

Četrti odderek je namenjen umetnosti.

Leta 1922. je bil postavljen po načrtu arh. J. Syřizšte, sedanjega profesorja češke tehnike, v Brnu stadion, po narodnih motivih, ki je bil eden najlepših v celi republiki. Stadion so kasneje podrl, dasiravno bi mogel še danes služiti svojemu namenu. V tem oddelku so tudi razna darila, katera si je priboril čsl. Orel na mednarodnih tekmah.

Na Masarykovih lahkoatletskih tekmah, ki so se vršile o priliki športne razstave v Pardubicah so se dosegli naslednji uspehi:

Maratonski tek: 1. Tuselek (Avstri) v času 3:06,12.

Skok v daljavo: 1. Hofman (Č. S. R.) 7.15 m.

1500 m: 1. J. Strnište (Č. S. R.) 4:03.8.

Troskok: 1. Sikorski (Poljska) 13.79 m.

400 m: 1. Kuenicky (Č. S. R.) 49.8.

110 m (zapreke): 1. Welscha (Nemčija) 15.2

100 m: 1. Engel (Č. S. R.) 10.7.

800 m: 1. dr. Peltzer (Nemčija) 1:57,9

4×100 m: 1. Eintracht (Nemčija) 43.5.

Skok v višino: 1. Köpfe (Nemčija) 1.90 m.

Kopje: 1. Herremaus (Belgija) 59. 22 m.

Disk: 1. Remecz (Madž.) 45. 83 m.

Krogla: 1. Douda (Č. S. R.) 14.85 m.

5000 m: 1. Kusociuski (Polj.) 15:13.2

400 m (zapreke): 1. Kostrzewski (Polj.) 57.5

4×400 m: 1. Vis. sport. 3:28.9.

200 m: 1. Geerling (Nemčija) 22.2.

10 km: 1. Petri (Nemčija) 33:39.6.

Olimpij. štafeta: 1. Poljska 3.26.

50 km (hoja): 1. Rivotto (Italija) 4:26.52.

Skok ob palici: 1. Korejs (Č. S. R.) 3.90 m.

Švicarska katol. telovadna zveza je o priliki švicarske vsedržavne razstave napravila tekme svojih najboljših orodnih telovadcev in atletov ter dosegla zelo krasne uspehe. Vsi tekmovalci — ki so bili seveda izbrani — so bili v najboljši formi, ter so pokazali krasne stvari. — Njihovo glasilo piše tudi zelo laskavo o čeških Orlih.

Poljska ima visoko šolo za telesno vzgojo zraven Varšave po vzorcu nemške visoke šole za telesne vaje. Šola je najmodernejše urejena, ima lepe učilnice, telovadnice, razne dvorane za igre (tenis) i. dr. ter razna igrišča na prostem. Za trenerje ima nameščene skoro same inozemce. Za nogomet ima enega Angleža in enega Madžara, za boks je nek Italijan, za lahkootletiko je Estlandec itd.

Češki Orli prirejajo vse svoje prireditve (tako zvane javne telovadbe) s tekmami. Največji taki prireditvi sta bili to leto v Hodoninu in Olu-mucu. V inozemstvu — tako piše češki »Orel«, — se dosežejo uspehi v prvi vrsti, ako je harmonično spo-jena orodna telovadba z drugimi športnimi panogami. In uspehi se kažejo pri čl. Orlu na celi črti. Pot, ki so jo zavzeli češki Orli je popolnoma pravilna in bodo brez dvoma želi še večje uspehe. Dobili pa bodo na ta način najboljše telovadce in najboljše športnike, ki bodo najresnejši tekmeči na mednarodnih tleh.

Ljubljanska lahka atletika. V Ljubljani se je tudi letos vršilo tek-movanje v lahki atletiki za prvenstvo posameznikov mesta Ljubljana. Uspehi so isti kakor pred leti, sploh se slovenska lahka atletika ne pre-

makne naprej. Ampak to je mero-dajnim krogom postranska stvar — namreč tu mislimo na vplivna kluba Primorje in Ilirijo — važno je le to, kako bi svojega »neprijatelja« zafr-kaval. Tako je na. prim. napisal »športni list« z dne 25. VIII. t. l. ki je kakor pravi, v rokah članov športnega kluba Ilirije, da je zma-gala »Ilirija« nad »Primorjem«, dasi-ravno to ni bilo tekmovalje klubov, ampak tekmovalje posameznikov za prvenstvo Ljubljane. V tem slučaju se more torej govoriti le o zmagah klubov. Sicer bi moralo biti pa to (namreč domače zmage), če hočemo slovenski lahki atletiki res kaj ko-ristiti, postranskega pomena. Če vi-dimo, da nikamor ne pridemo naprej in če vidimo, da itak nihče več noče obiskovati lahkootletskih tekmovalj (kar tudi na atlete zelo slabo vpliva), potem ne pomaga drugega, da se ubere druga pot in sicer ta, da se složno dela za napredek naše slo-venske lahke atletike. Atleti so tu, samo pravilno jih je treba vzgajati, in naša športna igrišča bodo kmalu zasedena tudi pri lahkootletskih mi-tingih.

V državnem prvenstvu v senlor-skem plavanju in waterpolu, katero se je vršilo letos na lepem športnem kopališču »Ilirije«, je postal prvak Jugoslavije v plavanju in celokupni klasifikaciji I. Jadran (Split). Jug (Dubrovnik) pa je prvak v waterpolu. Ilirija (Ljubljana) je druga v plavanju in v celokupni oceni. Jadran je dosegel 270, Ilirija pa 119 točk. Najboljša slovenska plavača pa sta Wilfan (Primorje) in ada Lampret-ova (Ilirija). Oba imata krasne rezultate, ki so deloma na mednarodni višini.

MISIJONSKA TISKARNA DOMŽALE GROBLJE

PRIPOROČA SLEDEČE SVOJE
ČASOPISE IN KNJIGE:

KATOLIŠKI MISIJONI

Letno 12 Din

TUJI SVET

Letno 8 Din

NAŠ LIST

Letno 12 Din

TABU

Posam. št. 2 Din

MISIJONSKI KOLEDAR

10 Din

MISIJONSKA KNJIŽNICA

Za posamezne zvezke raz. cene

ROČNA KNJIŽNICA

Zvezek po 2 Din

STRIC JAKA

12 Din

ROČNA KNJIŽNICA

NOVOST V SLOVENSKI
KNJIŽEVNOSTI!

V PRIROČNI OBLIKI!

Cena posameznega zvezka
2 Din.

Dosedaj so izšli sledeči zvezki:

1. Dr. J. Žagar: Pisma o popolni tolažbi. I. del
2. Dr. J. Žagar: Pisma o popolni tolažbi. II. del.
3. Dr. J. Žagar: Pisma o popolni tolažbi. III. del. (Posebno pismo trpečim.)
4. Pero Horn: O treznostni vzgoji.

Naslov:

**MISIJONSKA TISKARNA
DOMŽALE**

BESEDE ŽIVLJENJA Misli in molitve za fante

Velik prijatelj mladine, škof dr. Gregorij Rožman je napisal slovenskim fantom molitvenik. Iz svoje duše je zajel in od srca do srca povedal fantom fantovsko besedo za njihovo življenje. Pred molitvenim delom je zbral tehtne misli in jih podal v teh-le poglavjih:

- I. Bog in jaz
- II. Moja mlada leta
- III. Jez. Kr. naš kralj in prijatelj
- IV. Mar. najčist. vzor moškemu srcu
- V. Sin cerkve
- VI. V družini:
 1. Starši
 2. Bratje in sestre med seboj

3. Ko ustanavljaš last. druž.
- VII. Nosite Boga v svoj. telesu
 1. Skrb za dušo
 2. Skrb za telo
 3. O kako lep je čist rod
- VIII. Sam do sebe
- IX. Med ljudmi:
 1. Ljubezen do bližnjega
 2. Prijateljstvo

Fantje, berite, kar je za vas zapisano, in molite, kakor vam narekuje vaše fantovsko srce! Kdor molitvenik že ima, naj ga pokaže znancu in prijatelju, kdor ga pa še nima, naj ga takoj naroči

v Društveni nabavni zadrugi, Ljubljana, Ljudski dom,
v Jugoslovanski knjigarni ali pri Ničmanu v Ljubljani

Cena za vezan izvod z rdečo obrezo je Din 22; z zlato obrezo Din 30.

LJUDSKA POSOJILNICA

reg. zadruga z neomej. zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje hranilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijon. Din

EDINI
SLOVENSKI
ZAVOD
BREZ
TUJEGA
KAPITALA
JE

V lastni
novi palači na
vogalu
Miklošičeve in
Masarykove
ceste poleg
kolodvora

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA LJUBLJANA

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.

2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.

3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.